

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335

Štev. 20

Maribor, sredo, dne 10. marca 1937

Leto XII

Manjšine v Čehoslovaški republiki

Demokracija spoštuje tudi narodne manjšine

Čehoslovaška republika ima močne narodne manjšine. Poleg Čehov prebivajo v republiki Nemci, Slovaki, Poljaki in Madžari ter nekaj Rusov.

Predsednik republike, dr. Beneš, je že avgusta meseca 1936 rekel v svojem reichenberškem govoru, da se mora narodnostni problem rešiti čimprej.

Čehoslovaška je že par let objekt zaradi katerega se vrši nacionalno hujskanje v sosednjih deželah proti republiki. Zato je v zmislu predsednikovih navodil popolnoma prav stotila, ko je predlagala, da narodne manjšine predlože svoje zahteve vladi, ki bo potem problem rešila demokracioma in sporazumno z manjšinami po načelih realne politike.

Dogovor se nanaša na investicije, skrbstvo, državne nameščence, jezikovno vprašanje, izobrazbo in samoupravo. Vlada je dala zagotovilo, da bo načela dosledno izvajala s strogo pravično manjšinjsko politiko ter skušala tudi v bodoče odpraviti vse krivice, ki bi se pojavile v manjšinjski politiki tej ali oni skupini.

Minister dr. Czech (nemški socialni demokrat) izjavlja k dogovoru: V narodnopolitičnem sporazumevanju je napravljen prvi korak. Lahko rečemo, da je začetek dober. Bilo je medsebojno razumevanje in atmosfera zaupanja, ki je olajšala pot k uspehu.

Za to atmosfero zaupanja zahvaljujemo pogumno inicijativo predsednika republike, ki se je združila z ono ministrskega predsednika. Že izpočetka so bile torej dobre sile na delu.

Tako je prišlo do prve besede, ki je v srcih nemških prebivalstvih plasti zbudila novo nado po rešitvi hrepenčih. Nadejamo se, da sledi pričakovani prav kmalu izpolnitev.

Vlada pa je rekla še drugo besedo s tem, ko je k sklepu označila tudi nadaljnjo pot

»da bo na načelih pravične manjšinjske politike strogo vztrajala, jih dalje razvijala in državnim interesom ter narodnim manjšinam prilagodila.«

Po prvi dobri besedi imamo tudi dobro obljubo ali zagotovilo!

To vprašanje se je ugodno rešilo zgolj zaradi tega, ker čehoslovaška vlada kakor tudi politične stranke spoštujejo demokracijo, to je, lojalno sporazum med večino in manjšinami.

Socialno zavarovanje za obrtnike in trgovce. Minister trgovine je imel v sporazumu z ministrom socialne politike pooblastilo, da uvede v dveh letih, to je do 5. marca 1934, zavarovanje za obrtnike in trgovce za bolezen, onemoglost, starost, smrt in nezgode po Obrtnem zakonu § 384. To se doslej ni zgodilo. To zavarovanje bi pač lahko uvedli tudi pri nas, kakor so ga že v Bolgariji.

Dr. Mačkova poslanka Jovan Zdravković in Radivoj Nikolić, ki sta prišla v narodno skupščino in sta bila njiu mandata verificirana z akklamacijo, sta izjavila v narodni skupščini, da sta se odločila za sodelovanje v narodni skupščini, ker to zahtevajo volilci ter ni pričakovati, da bi se v krajši dobi dosegel sporazum z dr. Mačkom. Za nju osebno je stvar tudi sicer ugodna, ker sta dobila vsak po Din 250.000 poslanskih dnevnic za nazaj na roko izplačano.

Velika zmaga delavske stranke v londonski občini

Rdeči London

Sedaj 26 mandatov večine. — Delavska stranka 75 (šest več), konservativci in druge skupine 49 mandatov. — Fašisti brez mandata

Razveseljivo zmago je zopet izvojevala angleška delavska stranka pri občinskih (grofovinskih) volitvah v četrti, dne 4. marca t. l. v Londonu. V zadnjem londonskem občinskem svetu je delavska stranka že imela večino, in sicer, 69 občinskih svetovalcev, dočim je opozicija (v glavnem konservativci) štela 55 mandatov. Po zadnjih volitvah pa je rezultat za delavsko stranko naravnost ugoden, ker ima sedaj delavska stranka v občinskem svetu 75 man-

datov, opozicija pa le 49. Delavska stranka ima torej v novem občinskem svetu 26 mandatov absolutne večine, kar ji bo omogočalo, da bo v bodoče vodila še izrazitejšo delavsko občinsko politiko kakor jo je doslej. Že v zadnji triletni poslovni dobi je socialistična uprava velikega Londona posvečala posebno pažnjo londonskim delavskim okrajem, delavskemu socialnemu položaju, delavskemu zdravstvu in delavskemu stanovanjskemu vprašanju. Z novo,

še sijajnejšo zmago, je delavska stranka prejela zaupnico delavskega Londona, ki ji nalaga, da nadaljuje občinsko politiko v korist londonske občine, ki je največja na svetu. Delavska stranka je s svojim dosedanjim delom dokazala, da so socialisti sposobni in edino oni zreli, da upravljajo tudi velike in največje občine, kakor tudi države (Francijo, nordijske države itd.) v duhu socialne pravice, ki jo zahteva razvoj današnje družbe.

Izid londonskih občinskih volitev je neprijeten za konservativno vlado, ki si je dala mnogo truda, da bi — tudi z ozirom na kraljevo kronanje — vrgla delavsko večino, pa zaman. Poznavalci angleških razmer trdijo, da značijo volitve ne samo priznanje londonskega prebivalstva občinski politiki delavske stranke, ampak tudi protest angl. javnosti proti zunanji politiki Baldwinove vlade, predvsem v španskem vprašanju, v katerem je zlasti zadnje čase prišlo do ostrih nasprotstev med delavsko stranko, ki zahteva podpiranje legalne španske vlade in Baldwinovim kabinetom, ki je za nevmešavanje in obenem trpi, da Italija in Nemčija, kljub vsem zagotovilom o nevtralnosti, podpirata generala Franca.

800 odst. prirastka vrednosti delnic

beležijo tuje rudarske družbe, ki izkoriščajo naše zemeljske zaklade

V Trepčah, Kopaoniku in Zletovu imamo angleške rudniške družbe, ki sijajno uspevajo, kakor kažejo poročila. Tako se je v zadnjem času povečala vrednost delnic (nominalne 5 šilingov) rudnika v Trepčah osemkrat, v Kopaoniku in Zletovu pa več kot petkrat nad nominalno vrednost. Te delnice kupujejo sedaj francoski kapitalisti. Rentabilni bi pa bili rudniki za našo državo.

Razen tega pa je treba poudariti, da so delničarji teh družb dobili izplačano v desetih letih na dividendah najmanj toliko, kolikor so vplačali akcijskega kapitala.

Za kolikor so bogatejši ti inozemski kapitalisti, za toliko je siromašnejša naša država, kajti davki, ki jih te družbe plačujejo, so drobtinice z bogato obložene mize ubogemu Lazarju.

Kdo je kriv?

Dr. T. G. Masaryk je obhajal dne 7. t. m. 87. rojstni dan. Čehoslovaška je odredila ob tej priliki širšo amnestijo za politične prestopke.

ko drugačnimi očmi na afere, katerih priča smo bili zadnji mesec. Ugotoviti bo treba: ali gre za namerno ali nenamerno podpiranje prevratne akcije nemškega fašizma s strani kompromitiranih oseb in gibanj, na vsak način pa podvzeti ukrepe, ki so potrebni v zaščito državne samostojnosti in neodvisnosti. Fašizem je sovražnik!

Nad dvetretjinska večina ZRJ pri volitvah v Bratovsko skladnico

3442 proti 1253

V dokončnem rezultatu volitev v Bratovsko skladnico se zrcali sijajna zmaga rdeče liste, s katero je nastopila Zveza rudarjev Jugoslavije v boju proti krščanskim socialcem,

zelenim in nacionalcem, ki so ponekod nastopali celo v bratskem objemu proti listi razredno zavednih rudarjev.

Številke govore tako-le:

	Vol. uprav.	volilo jih je	ZRJ	beli in zeleni	plavi	združeni nasprot.
Trbovlje	2539	1771	1257	—	—	470
Zagorje	661	611	385	139	75	—
Hrastnik	561	469	364	—	—	91
Hudajama, Liboje, Pečovnik	604	480	324	156	—	—
Rajhenburg	160	148	136	11	—	—
Kočevje	77	75	55	20	—	—
Velenje, Zabukovca, prem. keramične tov. v Libojah, Zreče	858	705	533	164	—	—
Mežica	832	518	388	—	127	—

Vseh volilnih upravičencev je bilo 6292, vseh oddanih glasov 4784; lista Zveze rudarjev Jugoslavije je dobila 3442 glasov, vsi nasprotniki skupaj pa 1253; neveljavnih glasov je bilo 89.

V Krmelju (188 vol. upravičen-

cev) ni bilo glasovanja, ker je bila lista ZRJ razveljavljena.

Rudarji so pokazali svojo zavednost. Nad dve tretjini vseh oddanih glasov so prejele liste ZRJ.

Zopet enkrat se je razbil naskok nasprotnikov na postojanke razredno zavednega proletarijata.

Podtalno rovarjenje nemškega fašizma v Evropi

Pripravljen fašistični prevrat na Madžarskem

Vojni minister v Gömbösovi vladni general Sonkuty in tajnik Gömbösove vladne stranke dr. Marton sta pripravljala fašistični prevrat na Ogrskem. V zaroto je zapleten tudi budimpeštanski policijski ravnatelj, dr. Ferenczy. Fašisti so se hoteli odreči zvezi z Italijo in Avstrijo ter jo skleniti z Nemčijo. Uporniško akcijo je podpiral, kakor poročajo listi, tudi nemški poslanik Mackensen in dopisnik Deutsches Nachrichten biroja, baron Hahn, ki sta ob odkritju zarote odpotovala v Grčijo. Vesti so seveda iz madžarskih režimskih krogov. Na Ogrskem se namreč vrši boj za diktaturo med dvema skupinama. Glavne »zarotnike« so zaprli.

Dogodki na Madžarskem kažejo, da je nemški fašizem razpredel po Evropi ogromno podtalno propagando, čije cilj je, strmoglaviti vlade, ki se kakorkoli branijo biti na uslugo željam in zahtevam nemškega fašizma. To svojo prevratno akcijo maskira nemški fašizem s spretnim izrabljanjem parol proti bolševiški nevarnosti in hujskanjem proti Sovjetski Rusiji, kateri podtika točno vse tisto, kar sam uganja in namerava.

Vmešavanje nemškega fašizma v državni prevratni akciji je ugotovljeno v: Španiji, v Rumuniji in sedaj tudi na Madžarskem, da ne omenjamo drugih držav, kjer so prišli temu rovarjenju na sled, še predno je zavzelo večjega razmaha. Podčrtati je treba, da te ugotovitve niso prazne izmišljotine, ampak uradno ugotovljena dejstva. Zlasti navajamo Rumunijo in Madžarsko, kjer sta na krmilu skrajno desničarska režima in torej ni mogoče trditi, da bi bile njune ugotovitve kakšna zlobna izmišljotina socialistične propagande.

Nemški fašizem si utira svojo pot v tujih državah s pomočjo domačih fašističnih strank. Njegova aktivnost v podunavskih in balkanskih državah je popolnoma v skladu z nemškim imperijalističnim ciljem prodiranja na vzhod na črti: Hamburg—Bagdad. Kakor je tudi njegovo vmešavanje v Španijo, z ozirom na Gibraltar, ki tvori vrata v Sredozemsko morje, očigledno.

Odkritja rumunske in madžarske vlade bodo menda zadostovala, da bomo tudi pri nas gledali z nekoli-

Vladina fronta stoji trdno

Franco zopet napada pred Madridom

Po izvršenem pribiranju čet, za kar mu je bil po zadnjih porazih na Jarami in ostalih odsekih fronte pred Madridom potreben daljši odmor, je general Franco začel znova napadati. To pot si je izbral fronto na Guadalajari severno od Madrida, kjer poteka fronta od pogorja Guadarrame na zapadu v velikem loku severno od kraja Guadalajara proti Teruelu na vzhodu.

Kljub koncentričnemu napadu plavalasih Marokancev, ker Špancev Franco že dolgo več nima, ne na fronti, ne v rezervi, so vladine čete odbile vse napade in ohranile vse svoje postojanke.

Franco sedaj poskuša svojo srečo s severa, ker mu z juga ni uspelo, da bi se približal Madridu.

Istočasno razvija sovražnik živahnejšo akcijo na odseku južno od Madrida ob reki Jarami in zapadno od Madrida. Vendar je njegova akcija na teh položajih omejena samo na demonstracije, ki naj vežejo vladine sile.

Vrhovni poveljnik obrambe Madrida, general Miaja je izjavil, da bo tudi ta sovražnikova ofenziva zlomljena.

Nervoznost generala Franca je razumljiva, ako pomislimo, da so republikanske čete pričele ofenzivo na fronti ob reki Taji in da so posamezni oddelki vladinih čet prodrli celo v en del mesta Toledo, ki se nahaja pod topovskim ognjem napadalcev. Napredovanje vladinih čet čez reko Tajo bi pomenilo resno ogrožanje položaja armade generala Franca pred Madridom.

V Oviedu se vodijo boji za en del silno utrjenega mesta, ki se še nahaja v rokah frankistov. Poskusi nacistov, da se prebijajo skozi obroč, ki jih stiska in tudi napori nacističnih čet, ki napadajo na obroč oblegovancev od zunaj, so ostali brezuspešni.

Dva baskiška parnika proti nacistični križarki

Dva baskiška parnika, oborožena s topovi sta napadla nacistično

križarko »Canarias«, ki je spremljala nek parnik. Križarka je bila poškodovana in je pobegnila, parnika sta nato težko natovorjeno nacistično trgovsko ladjo zajela in odvedla k obali.

Slovenci in Hrvati na madridski fronti

Na strani madridske vlade se bori precej Slovencev. Med njimi je tudi 16 dijakov, ki so se podali tjakaj iz Prage. Par teh dijakov je najbrž Mariborčanov.

Na fronti pred Madridom je padel Mariborčan zdravnik dr. Pillaides Žunković, sin vpokojenega generalštabnega častnika Žunkovića.

Iz Šibenika poročajo, da je na fronti pred Madridom padel 30letni Drago Brlić iz Betine. Vsa vas je v znak žalosti razobesila žalne zastave in zvonili so z vsemi zvonovi. (»Slovenec« bo rekel: »Strašno, kaj takega!«)

Kmetiške zbornice

V Sloveniji v kmetiških zbornicah ne bo opozicije

Dne 1. marca 1937 je bila objavljena v »Službenih Novinah« naredba o kmetiških zbornicah. Zbornice bodo javnopravne ustanove, in sicer, eventualno v vsaki banovini ena, lahko se pa ustanovi za več banovin, če interesi soglašajo, ter imajo enake dolžnosti in pravice kakor obvezne obrtne zadrughe, gremiji itd.

Člani zbornic bodo kmetiški posestniki in uživalci kmetiškega in gozdnege posestva.

Zbornični svet ali uprava ima tri vrste članov: voljene, delegirane in kooptirane. Vsak okraj voli enega svetnika in enega namestnika za dobo šestih let. Delegirane člane določajo revizijske zveze, centrale kmetijskih društev, združenja agronomov, gozdarjev, veterinarjev in organizacije vodnih zadrug. Kooptirajo se posebni strokovnjaki.

Za člana izvoljen sme biti pripadnik zbornice, ki biva vsaj tri leta v področju zbornice ter je 25 let star. Mora seveda imeti državljanske pravice itd.

Volitve se vrše po volilnih možeh, ki jih izvolijo občinske uprave in ti potem izvolijo okrajnega svetnika v tajnem glasovanju na sedežu okrajnega glavarstva. Volitve se vrše po kandidatnih listah, ki jih mo-

Roman, ki je izšel v 100.000 izvodih naš novi podlistek

S 17. marcem t. l. bomo začeli priobčevati krasen roman poznane holandskega pisatelja sodruha

A. M. de Jonga

»IZDAJA«

Otroška leta Mereyntjeja Geysena

Na resnično mojstrski način slika pisatelj duševni obraz malega dečka: ves prežet neskončne ljubezni in poln globokega razumevanja, kakršno naj bi imeli vsi starši in vzgojitelji mladine.

Omenimo naj tudi, da je bil lansko leto po tem romanu napravljen film, ki je dosegel ogromen uspeh in ga smatrajo za najboljši holandski film, vsaj je prejel tudi prvo nagrado holandske kulturne filmske centrale.

Prevod romana bomo priobčili z osebnim dovoljenjem pisatelja, ki je

ra podpisati vsaj deset volilcev okraja. Če pri glasovanju ni večine, odloča žreb.

V kmetijskih zbornicah bodo odločali tisti, ki bodo imeli večino občin v svojih rokah. Po sedanjem volilnem redu v kmetijskih zbornicah ne bo nikogar, ki bi ne bil pristaš JRZ, torej tudi ne opozicije.

Kmetiški delavci ne spadajo v območje kmetijskih zbornic!

med drugim tudi glavni urednik kulturne priloge in podlistka pri socialno demokratičnem glavnem glasilu »Het Volk« v Amsterdamu.

Našim naročnikom priporočamo, naj opozore na ta naš novi roman svoje znanke in znanke in naj jih pridobijo, da bodo takoj naročili »Delavsko Politiko«, da bodo na ta način dobili roman že takoj od prve številke dalje. Kdor bo prepozno naročil, ne bo več mogel dobiti tistih števil list, ki bodo med tem že izšle.

Vojna zveza med Litvo in Rusijo

Ruska vojska ima prost prehod skozi Litvo

Litva in Rusija sta sklenili vojaško zvezo. V smislu pogodbe sme ruska vojska prodirati skozi Litvo, če bi nastal vojni konflikt v Baltiku.

Poljska se fašizira. Na Poljskem je vlada odpravila dosedanja razsodišča za spore med delavci in delodajalci ter uvedla prisilno arbitražo ali prisilno oblastveno posredovanje. — In vendar ima bodočnost le demokracija, ker je edina človečanstva dostojna oblika sporazumevanja, kakor pravijo tudi v Ameriki.

Doma in po svetu

Korajža naših kršč. socialcev. Da dokažejo navzgor, da beli še huje napadajo socialiste kakor zeleni, je zadnja »Del. Pravica« posvetila dolg uvodnik nam, ki nam zameri, da smo ugotovili, da so se pri volitvah v Bratovsko skladnico beli pobratili ponekod s plavimi in zelenimi proti edini pravi delavski listi. Napadati danes socialiste pri nas, zahteva mnogo civilne korajže. Zato kršč. socialcem k tej njihovi bojevitosti čestitamo! — Nadalje si dovoljujemo pripomniti, da ista »Del. Pravica« še vedno šteje med svoje tovariše tovariša Križnika, ki je kot nosilec liste JRZ v Trbovljah pripomogel, da je bil s. Klenovšek izvoljen za župana s tem večjo večino. — K načelnosti naših občutljivih in tako lahko razžaljenih kršč. soc. (kršč. soc. je pravzaprav njihovo pravo ime, ker tako se v listu sami imenujejo, da si lahko bralci razlagajo njihovo firmo po svojem okusu: ali krščeni socialci ali krščanski sociji ali kakorkoli) — torej k načelnosti teh ljudi opozarjamo še na dobrovski dopis v isti »Del. Pravici«, kjer piše neki njihov tovariš dobresedno to-le: »Tako radi nam očitajo, da mi v političnem pogledu podiramo sedanjo JRZ stranko. Pri nas smo do sedaj delali mogoče bolj požrtvovalno in pogumno kakor oni, ki se čutijo poklicane na tem gospodarsko političnem polju. Delavci smo bili to večini v stranki... Gospodje, kaj potem še oklevate? Če vidite, da si med delavstvom ne boste pridobili ugleda, vstopite lepo v Stankovičeve in Cvetkovičeve sekcije JRZ in napravite s tem imenitno šahovsko potezo proti zeleni ZZD.

Zamerjane vloge. Prepri med »Slovenec« in »Jutrom« radi španske državljanske vojne je res več kakor smešen. Če bi vladal danes JNS režim, bi »Jutro« in »Narod« pod poveljstvom svojega generala Pera navijala za Franca, Slovenec« bi pa pisal za obrambo avtonomije Kataloncev in Baskov in bi vsak dan dokazoval, kako se katoliški Baski hrabro bore proti židu, framonu, poganu in centralistu Francu. Tako pa je narobe: »Jutro« se veseli vsakega poraza nacionalistov — v Španiji namreč, »Slovenec« pa trdno vztraja na strani »nacionalne fronte« — namreč tudi v Španiji.

Dr. Beneš obišče Beograd. Dne 1. in 2. aprila t. l. se bo vršila v Beogradu konferenca zunanjih ministrov male antante. Dne 5. in 6. aprila nato pa se bo mudil v Beogradu predsednik čehoslovaške republike dr. Beneš, da utrdi malo antanto.

Rijavec Vladimir:

MATI

Pod njo je ležalo mesto, veliko in belo, z ozko temnomodro vijugo ob svoji desni strani in mogočnim mostom preko nje. Vsako jutro jo je pozdravilo, vse obsijano s solncem. Vabilo jo je in mamilo; božala ga je s svojimi pogledi in si želela, da bi se znašla v njem, — saj je bila na teh neskončnih pobočjih, ki so se le polagoma izravnavala, tako sama, tako zapuščena.

Julij, avgust. — Počitnice.

Gospodarjev sin, ki je študiral v nekem oddaljenem mestu, se je vrnil domov. Če ni čital v svoji sobi, je prav gotovo pohajal po polju, po gozdovih, ob reki, po pašnikih — in tudi njej se je večkrat pridružil. Bil ji je dober in prijazen, — spraševal jo je o domu, o mladosti in še marsičem. Pripovedovala mu je in brbljala o vsem, kar ji je padlo na misel, da ga je čimdelj zadržala ob sebi. Tako prijetne so ji bile ure, kadar je bila z njim, — takrat je pozabila na skrb in minilo jo je domotožje.

Andrej mu je bilo ime. Prijeten in brez očitkov ji je ostal spomin na trenutke, ko se mu je prvokrat podala na solnčnati rebri Svete gore, ko jo je nizka trava dražila po bosih nogah, — ko je pozabila na vse in radostna, s polnimi pljuči, vdihavala opojni vonj cvetja krogi sebe; — ko ji je on poljubljaj lica in ji miloval lase.

Počitnice so se bližale kraju, Andrej se je pripravljaj na odhod v mesto, kjer je študiral, — takrat je spoznala, da je zanosila.

»Ne skrbi!« jo je tolažil Andrej, ko mu je to priznala. »Vem da ti je težko; — pomagal ti bom. — Samo mojim nikar ne povej; — ne bi naju razumeli. — — — Oba sva kriva. — — — Zakaj si mi popustila?«

»Da, zakaj sem mu popustila?« se je vprašala. Vest pa ji ni ničesar očitala in v duši ji je bilo toplo in prijetno.

Andrej je odšel; ostala je sama. Delala je, kot da se ni nič zgodilo, — pa so kmalu opazili, da z njo ni nekaj v redu.

»S kom si se splela?« jo je trdo prijel gospodar.

Ni mu odgovorila.

Hlapci in dekle so se ji smejali, se ozirali za njo in si namigavali, kadar je prišla med nje. Bolelo jo je to, — izogibala se jih je in ni več prihajala v služinsko sobo. Zjutraj je vstajala zgodaj, — večerjo pa si je nosila v svojo sobico pod stopnicami.

Do zadnjega dne je delala, — a čim si je malo opomogla od poroda, so ji odpovedali in morala je od hiše. Da bi se vrnila domov, jo je bilo sram; — poiskati je hotela Andreja. Prosila je po vasi — ali nikjer je ni bilo sprejeti.

»Poberi se s svojim pankrtom!« je slišala skoro pri vsakih vratih in le redkokje so ji ponudili kos kruha ali kako krpo za otroka. Po vrtovih je pobirala sadje in si z njim tolažila najhujši glad, — otrok pa ji je jokal in jokal. V njenih izsušenih prsih ni bilo več mleka.

Mesto in še bolj želja, da najde Andreja sta jo vabila. — Ni se znašla v mreži njegovih zapletenih ulic brez kraja, širokih in ozkih, temnih in bajno razsvetljenih, bleščečih in umazanih; — tuje so ji bile hiše v njem in še bolj tuji ljudje, hiteči z neumljivo naglico po svojih opravkih, ne meneč se zanjo, ki je prvič zašla v mesto, — kot da je nji-

hova in da že dolgo živi med njimi.

In začel se je križev pot, z otrokom v naročju, po širokih, belih, kamenitih stopnicah, pogrnjenih ponekod z mehkiimi preprogami, v prvo, drugo, tretje, četrto nadstropje mestnih palač z velikimi okni, mogočnimi vhodi, umetnimi prizidki. Odpirale so ji vrata služkinje z belimi čepicami in čistimi predpasniki ali še lepše milostljive — in jih spet zapirale, čim so jo ugledale; — iz predsobe pa je bilo slišati še dolgo potem ne preveč prijazen glas, tarnajoč o krizi in kdo ve o čem še.

Nimamo nič! — — — Sami smo siromaki!

A sinko ji je jokal na prsih in zaman iskal v njih hrane. — Bolelo so jo roke. Vedno ga je morala stiskati k sebi, da ji ne bi ozebel. — Bolj se je vlekla, kot hodila od hiše do hiše, vrat do vrat, — — — dokler je mogla. — Potem se je odločila. Otroka je dobro zavila, mu obesila srebrni križec, privezan na navadnem traku, okoli vratu, — pripela listek z imenom »Andrej« na krpe, ga poljubila in ga položila na prag neke hiše. Zatisnila si je ušesa, da ne bi slišala njegovega joka in zbežala proč — — — (Dalje prihodnjic.)

Iz naših krajev

Trbovlje

Veliko rudarsko zborovanje

V četrtek, dne 13. marca s pričetkom ob 4. uri pop. se bo vršilo v »Delavskem domu« velika rudarsko zborovanje, na katerem bo govoril s. dr. Reisman iz Maribora o zakoniti zaščiti delavskih zaupnikov in s. Viktor Eržen o pomenu volitev delavskih zaupnikov po rudnikih in tovarnah. Rudarji, udeležite se tega važnega zborovanja!

O umrlih naj se govori samo dobro — a tudi resnico. Ob priliki smrti nekdanjega trboveljskega župana Gustava Voduseka je dnevno časopisje prineslo dolga poročila in pripisoval umrlemu velike zasluge za napredek občine Trbovlje. Tudi mi pravimo: čast komur čast! Resnici na ljubo pa naj ugotovimo to-le: V trboveljski občini se najmanj 50 let poprej ni toliko naredilo, kot se je naredilo v času socialističnega zastopstva na občini, kateremu je predsedoval s. Siter Ignac. Novembra meseca l. 1926. je socialistično delavsko zastopstvo prevzelo občinsko upravo. V l. 1927. se je sezidala meščanska šola s stanovanjsko hišo za učitelje, zgradila se je klavnica, o kateri je bilo že l. 1908. govora, a se ni pristopilo k uresničenju zamisli. Zraven klavnice je stanovanjska hiša za osobe in živinodržavnika. Zgradila se je hiša na Piškovecu, v kateri se je hotelo naseliti urade sreskega načelstva, davčne uprave in sreskega sodišča. Zgradilo se je 6 stanovanjskih hiš z vsemi pritliklinami za rudarske upokojece in delavce. Občina je zgradila stanovanjsko hišo za upokojece v Hrastniku, vodovod, uredila in razširila je pokopališče, postavila je transformator in napeljala električni vod v Planinsko vas, Rovte in Knez dol, zgradila je nov vodovod v Planinski vasi in Hrastniku, javna stranišča, zbrala je denar za moderno izolirnico in ubožni dom v Trbovljah, popravila je še vse občinske ceste in zgradila 6 mostov. Ubožni sklad je znašal poprej 15 tisoč dinarjev, od katerega se je še prihranilo 7.000 dinarjev. Socialistični delavski zastop, na čelu s s. Siterjem, je ta ubožni sklad zvišal na pol milijona dinarjev, iz katerega so prejeli in še danes prejemajo staroupokoje, onemogli in brezposelni izdatke podpore. Vse to je ustvaril v Trbovljah v kratki dobi delavski socialistični občinski zastop z županom s. Siterjem na čelu. Torej še enkrat: čast komur čast.

Poceni meso. Dolgo časa so mesarji držali cene mesu na nenormalni višini. Sedaj je pa prvi normaliziral cene mesu mesar g. Čerk Jože, ki ga prodaja po 8 dinarjev kilogram. O tem obveščamo rudarsko javnost, da ve, kje si lahko nabavi meso najcenejše.

Zagorje ob Savi

Denuncijant, ki še slovenski ne zna. Pred sreskim sodiščem v Litiji so se vršile sedaj že dvakrat kazenske razprave proti tem rudarjem in njihovim ženam, katere so nepoznani ovaduhli javili sodišču, da so baje metali polena na nočno procesijo, katero je v splošno začudenje vpeljal novodošli kaplan po večerih od hiše do hiše. Pri prvi razpravi pa se je izkazalo, da je ovadba popolnoma neutemeljena, ker nobena priča ni mogla verodostojno potrditi, da bi bili obtoženci kaj takega napravili. To znanjem zapletnikom seveda ni bilo po volji. In našla se je temna duša, ki je poslala za novo razpravo sodišču dodatno anonimno ovadbo, katero objavljamo dobesedno, ker je iz nje videti, da jo je pisal sicer »inteligent«, šolan človek, a je tako slabo hlače trgal po šolskih klopetih, da se niti prave slovenščine ni naučil. Pisal je namreč sodišču tako-le:

»Sporočam Vam gospod sodnik tukaj navedem nekoliko prič zoper Dolška in tovariše, ki so bile pri procesiji, da jih zaslišite. Ustvar Vinko, Kržišnik Engelbert, Šuštar Štefi, Gričar Antonija, Mališ Terezija, Mlakar Pavla, Župane Pavla Vam lahko pove, zoper Dolška. Potem Vam sporočim pričo obtožencev Flisek Jula je največ kriva tega, ker jih je šla vabiti, da naj gre do da že gre procesija in je šla po Dobčnika Toneta da je šel metat polena. Pričo zoper to ženo Vam lahko navedem malega fantka Flisek Štefota, ker je šel z njo, ko jih je šla klicat. S spoštovanjem Zagorje.«

Podpisati se črni ovaduh ni upal, pa ga vseeno pozna vse Zagorje. Vse te priče so bile pri drugi razpravi pretekli teden zaslišane, a so pustile ovaduha na cedilu. Zaslišana pa bo še pri prihodnji razpravi kot priča Penko Milka, služkinja v Zagorju in bomo o razpravi zopet poročali. Najboljše, če bi prišel temni netopir sam k sodniji za pričo, ko tako dobro vse ve. Zagorjani.

Št. Pavel pri Prebodu

Toliko delavcev, pa en sam zdravnik. Tukajšnji gosp. zdravnik ima mnogo dela in je razumljivo, da se ne more tako brižljivo pobaviti z vsakim bolnikom, kot bi to bilo potrebno. To občutimo zlasti člani OUZD. Vsled tega dejstva je želja delavstva, naj OUZD nastavi za delavstvo posebnega zdravnika, saj je v našem kraju že blizu 500 delavcev. Če vzamemo še njih svojece, se številno zelo poveča. S tem bi bil sedanji zdravnik g. dr. Tanjšek razbremenjen, delavstvo pa bi imelo svojega zdravnika. Po potrebi se še oglasimo.

Hrastnik

Širite naš list!

Ljubljana

Ustanovitev zadruge „Uranija“

Dne 12. februarja se je vršil ustanovni občni zbor »Uranije«, gospodarske in podporne zadruge ljudskih prosvetnih društev, r. z. z. o. z. s sedežem v Ljubljani. V imenu ustanoviteljev je poročal s. Ivan Kralj o pomenu in namenu nove zadruge. Na kongresu »Vzajemnosti« v Trbovljah se je povdarjalo kot eno glavnih zaprek, da se delavsko kulturno gibanje ne more bolje razviti, pomanjkanje finančnih sredstev. Tudi Delavska zbornica in občine ne podpirajo delavskega kulturnega gibanja v taki meri kakor bi bilo pričakovati z ozirom na njih zakonito dolžnost. Delavske kulturne organizacije so čedalje bolj navezane same nase. Nova zadruga ima namen z združenimi sredstvi podpirati naše kulturne organizacije in pospeševati njih gospodarske koristi. — V debati je s. dr. Jelenec pozdravil novo zadrugo v imenu »Vzajemnosti«, povdarjal pa je, da mora zadruga delovati v popolnem soglasju z obstoječimi delavskimi kulturnimi organizacijami. Soglasno se je ugotovilo, da do kake konkurence sploh ne more priti, ker bodo združniki tudi člani »Vzajemnosti«. — Na to se je razpravljalo o pravih zadruge. Trdila zadruga se glasi: Uranija, gospodarska in podporna zadruga ljudskih prosvetnih društev, r. z. z. o. z. Zadruga ima ime po Uraniji, starogrški zaščitnici znanja in vednosti. Namen zadruge je nabavljati

večanim družtvom društvene potrebščin vsake vrste, izdajati in zalagati knjige, zastopati koristi zadržnikov v vseh stvarih radiofonije, pridobivati avtorske pravice in preskrbovati zadržnikom avtorska dovolila, ustanavljati, opremljati in vzdrževati knjižnice in čitalnice, gledališke družine in druge kulturne ustanove. Zadržniki so lahko juridične osebe, zlasti ljudska in delavska kulturna društva, delavske in nameščenske organizacije in korporacije, kakor tudi vsak svojepraven posameznik moškega ali ženskega spola. Vpisnina znaša 2 Din, delež pa 10 Din. Vsak zadržnik jamči še z enkratnim deležem. Juridične osebe morajo podpisati najmanj 10 deležev. V svrhu olajšanja svojega poslovanja sme zadruga izven Ljubljane ustanavljati zastopstva, poverjeništa in v krajih, kjer bi bilo več kakor 15 zadržnikov, tudi podružnice. Pravila so bila sprejeta. V prvo načelstvo, ki bo imelo pred vsem nalogo, da izvede registracijo zadruge pri tukajšnjem sodišču, so bili izvoljeni sodruzi: Ivan Kralj, Stanko Likar, inž. arh. Vladimir Mušič, Karl Malovrh ml. in Franc Jugovec. — Želimo novi zadrugi najboljši uspeh v interesu delavskega kulturnega gibanja. Začasni naslov zadruge je: »Uranija«, gosp. in podp. zadruga ljudskih prosvetnih društev, r. z. z. o. z. v Ljubljani, poštni predal 290.

Maribor

Na cesto, kjer je pričal resnico

V tovarni Ehrlich so bili po stavki odpušeni domala vsi zaupniki. Nekateri so se potegnili za svoje pravice pred sodiščem, kjer so skušali dokazati, da so bili odpušeni popolnoma po nedolžnem. Pretekli teden so delavci pobirali tudi podpise za nekega odpuščenega zaupnika, ki ga je podjetje odslavilo, češ, da je delavstvu prigraviral, da naj bi s kamenjem napadlo tovarno. V izjavi, ki jo je delavstvo podpisalo, se zanika, da bi dotičnik kaj takega napravil. O podpisovanju te izjave je izvedelo tudi podjetje. V soboto je delavec, ki je zbiral podpise in tudi pričal pri sodišču v prid odpuščenemu zaupniku, prejel odpooved in bil takoj izplačan. Z njim vred je padel na cesto še en delavec. Ko je odpuščen v podjetju vprašal za vzrok odpusta,

mu je solastnik podjetja rekel: »Ker ste proti podjetju!« Ker se delavec ni zavedel niti najmanjše krivde, je prosil gospoda, naj mu to vendar boljše pojasni. Gospod nato: »Vi ste odpuščen, ker ste pričali proti firmi in zbirali podpise za odpuščenega zaupnika. Ljudi, ki so proti firmi, ne rabim.« Tako je torej delavec, ki je po zakonu primoran, da priča pred sodiščem in govori resnico, izgubil službo. Iz službe ga je pa vrgel podjetnik, ki je prišel v Jugoslavijo bogatej in je mnenja, da lahko kaznuje naše državljane z uničenjem eksistence in gladom, ako se spozabijo tako daleč, da pokoravajoč se zakonom, pred sodišči govore resnico, ki firmi ni prijetna. To so razmere!

Usoda delavca. Bivšemu uslužbencu v delavnici mestnega avtobusnega podjetja, Kavšku, ki je pri eksploziji nekega aparata izgubil oko, je mestna občina odpovedala stanovanje, ker ni več v občinski službi in je občino tožil za bolečine.

»Slovenec« pravi, da je bila Kavšku ponudena lažja služba, pa je ni sprejel. To je res, res je pa tudi, da Kavšek službe ni mogel sprejeti, ker je bil takrat v bolnišnem staležu in je še danes. Glede tožbe se nam pa zdi, da je Kavšek vendarle upravičen nekaj zahtevati. Kajti nesrečo, ki se je zgodila, je pripisovati dejstvu, da se je vršilo preizkušanje vžigalnih sveč z napravo za komprimiran zrak, ki je bila napravljena doma, namesto z napravo, ki jo dobavi tovarna in je popolnoma varna. Kavšek pa je celo predlagal, da naj podjetje iz varnostnih ozirov nabavi tak aparat pri tovarni. Le neutemeljena štednja je zakrivila nesrečo. Taka je zadeva, ako govorimo o krivdi in nekrivdi, katero vprašanje je načel »Slovenec«.

Iz obupa si je prerežala vrat žena odpuščenega obč. uslužbenca Kavška. Prepeljali so jo v bolnico.

Zbirka za protituberkulozni azil je narasla v mesecu februarju na Din 286.630.

2.008.000 Din

je zadela razredno loterijska srečka

Štev. 68.326

ki je bila prodana v bančni poslovalnici

BEZJAK, Maribor
Gosposka ulica 25

S tem si je bančna poslovalnica Bezjak utrdila sloves

kovačnice sreče

Po zadnjih velikih dobitkih (od 40.000 do 1.000.000 Din) je prispel sedaj največji, sploh možni milijonski dobiček!

Nove srečke

se že dobe v bančni poslovalnici

BEZJAK!

Mežica

Delavstvo v topilniškem in izbiralniškem obratu

opozarjamo, da upošteva spremembo kandidatne liste »Zveze rudarjev Jugoslavije« pri predstojecih volitvah zaupnikov v II. skupino rudarske zadruge, katere se bodo vršile v nedeljo, dne 14. t. m. Na željo Podojsterška Alojza, kateri je kandidatura s primerno utemeljitvijo odklonil, je bil predlagan s. Kuzian Josip, zaposlen v električnem obratu. Sodrugji, upazujte!

Griže pri Tržiču

Zmaga združene opozicije nad JRZ

Križe—Golnik je predzadnja železniška postaja pred Tržičem, izhodna postaja za zdravilišče Golnik. Z ustanovitvijo občine na Golniku, je Golnik postal sedež dveh občin, v katerih so se — izjemoma na Gorenjskem — preteklo nedeljo vršile občinske volitve. Dočim je bila na Golniku postavljena samo režimska lista, je v Križah nastopila tudi opozicija. Kranjski »Gorenjec« je v obrambo JRZ liste, zlasti v Križah, vprizoril pravo gonjo. Spravljal je pristaje opozicije v zvezo s špansko vojno, komunizmom itd. Na Golniku pa je obkladal tiste, ki so bili za abstinenco z odpadniki in izdajali občine in tudi slovenskega naroda. Sedaj »Gorenjec« že lahko ugotovi, da je teh »izdajalcev« 24 odst. vseh volilnih upravičencev in obenem tudi prizna, da je take očitke podjedoval z ostalimi metodami po JNS režimu. V Križah pa je ravno na račun »Gorenjčeve« gonje častno zmagala opozicija (Kuhar), ki je dobila 365 glasov in 16 odbornikov, JRZ pa samo 225 glasov in 2 odbornika. Torej je bil kandidat postavljen res na prošnjo ljudstva, kakor je to »Gorenjec« ironično podčrtal.

Kranj

Napad na ravnatelja »Jugobrune«

Minuli četrtek popoldne je bil v smledniških gozdovih, ob povratku z avtom iz Ljubljane, napaden s strelj ravnatelj »Jugobrune« g. Synovec. Štirje strelji, ki so bili oddani menda iz karabinke, so prebili stene in steklo avtomobila, niso pa zadeli niti ravnatelja, niti soferja. Vendar pa je bil pri tem ravnatelj lažje ranjen na obrazu od drobcev razbitega stekla. Ni še ugotovljeno, ali je bilo napadalec več, kakor tudi ni ugotovljeno, ali se je šlo za roparski napad ali za maščevanje v zvezi s posledicami tekstilne stavke. Izvršenih je bilo večje število aretacij, zlasti med delavci, ki so postali žrtve tekstilne stavke, vendar pa napadalec ne morejo izslediti.

Hrastnik

Lepo uspeli koncert. V nedeljo, dne 28. t. m. se je vršil v dvorani Konzumnega društva rudarjev drugi koncert Rudarske godbe na pihala. Dvorana je bila nabito polna; koncerta se je udeležilo tudi lepo število gostov iz Trbovelj. Na programu je bilo 10 skladb, posebno ugajale in od poslušalcev z aplavzom nagrajene so bile: »Savojarden«, »Urh, grof celjski«, skladba, ki sta jo izvajala dva krilna rogovca, »Zrinski« ter »Mlin v Schwarzwald«. Godba je ob koncu morala še en komad dodati. Na programu so bile samo težje skladbe. Agilnemu in mlademu dirigentu, delavcu s. Jožetu Komlancu, čestitamo k tako lepemu uspehu. Za svoj trud je prejel šopek rdečih nageljnov, ki mu jih je v imenu njegovih godbenikov s prisrčnimi pozdravnimi besedami izročila mala deklica. Obžalovanja vredno je, da naša inteligenca ne smatra za vredno, da bi posečala naše delavske kulturne prireditve, tako koncerte, kakor igre. Kajti smeli bi pričakovati, da to zaslužijo poštrevolni delavci, ki se po svojemu težkemu delu v tovarni in rudniku vežbajo in žrtvujejo ves svoj prosti čas ter tako delajo za podvig delavske izobrazbe. Naši sajasti dolini sta dve delavski godbi, rudarjev in steklarjev, lahko v ponos. Le krepko naprej!

Ptuj

Ali res Dravska ulica? Zadnji čas se je javnost mnogo bavila z vprašanjem ureditve Dravske ulice. Čuli smo predlog, da naj bi občina podrla zgodovinski Dajčmanov stolp, ki meji z enim delom v Dravsko ulico. Predlagatelji pravijo, da je ulica pri stolpu preozka, dasi meri šest in pol metra oz. brez hodnika za pešce 4 in pol metra. Podiranje stolpa ni umestno. Pač pa se Dravsko ulico lahko razbremenimo, ako se dovoz od mosta v mesto usmeri po Dravski ulici, dovoz iz mesta na most pa po Vošnjakovih ulici. Treba bi bilo Vošnjakovo ulico samo malo tlakovati, pa bi šlo. S tem bi oživili tudi tisti del mesta okoli Narodnega doma, ki je doslej popolnoma mrtev. Podiranje Dajčmanovega stolpa bi bilo drago, ker je staro zidovje silno odporno proti krampu in lopati. Denar, ki bi ga v to svrhu izdali, bi boljše porabili, ako bi ga namenili za zidanje bolnice in tlakovanje cest. V stolpu stanuje tudi mnogo družin, ki ne vedo kam, ako bi morale iti iz stanovanj. Pozabiti tudi ne smemo, da bo novi dravski most, kateri je nujno potreben, moral biti zgrajen čisto na drugem mestu, kot pa je sedanji in tedaj tudi Dravska ulica ne bo več prometna žila.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost!

Celje

Z gradnjo »Delavskega azila« je pričela tv. Nerač, kateri je bilo oddano delo s strani mestnega načelnstva. Poleg »Borze dela« bo v zgradbi tudi mestno parno kopališče. Vsled dela na tej stavbi, ki bo stala 2 milijona dinarjev, se bo začasno sicer zmanjšalo število brezposelnih v mestu za nekaj odstotkov, v splošnem pa pri tako ogromnem številu brezposelnih ne bo ta odstotek niti viden. Kakor izgleda, tudi letos, ne bo živahniješe stavbene sezone, ampak bo vse ostalo le pri obliubah. Izvzemši »Delavskega azila« visi menda ostala gradnja javnih poslopjij še v zraku.

Smučarske tekme SK »Olimpa«

V nedeljo, dne 28. februarja se je končala juniorska četvrtina kombinacija, ki jo je priredil SK »Olimpa«. Rezultati so kljub slabim snežnim razmeram, zelo povoljni. Startalo je 32 juniorjev.

Prvak četvrtine kombinacije je postal Dvoršak Valter s 378 točkami in je prejel prehodni pokal, njemu slede: Gorican Anatol 375.67 točk, Dvoršak Fric 375.61 točk, Trink Ljubomir 367.67 točk, Stegu Svetozar 351.60 točk, vsi člani SK »Olimpa«, Krell Robert (Smučarski klub) 348.40 točk, Breznik Jakob (SK Olimp) 342.44 točk, Jost Karel (Smučarski klub) 339. točk. V posameznih disciplinah so se plasirali: v smuku: Volčič Viktor (SPD) v času 2.55, točk 100, Gorjup Erih (SPD) v času 3.12, točk 81.7, Dvoršak Valter (SK Olimp) v času 3.14, točk 81.2, Krell Robert (Smučarski klub) v času 3.20, točk 79.6. V slalomu: Dvoršak Fric v času 1.42, točk 100, Trink Ljubomir v času 1.47, točk 96.60, Gorican Anatol v času 1.47, točk 96.60, Božič Stanek v času 1.48, točk 95.95; vsi člani SK »Olimpa«. V teku: Stegu Svetozar v času 16.13, točk 100, Gorican Anatol v času 17.5, točk 96.87, Dvoršak Fric v času 17.12, točk 96.47, Božič Danilo v času 17.18, točk 96.12; vsi člani SK »Olimpa«. V skokih: Gorican Anatol 100 točk, Dvoršak Valter 95 točk, Stegu Svetozar 94 točk, Trink Ljubomir 91 točk; vsi člani SK »Olimpa«. SK »Olimpa« se zahvaljuje trdnim Kramar in Mislej, ki je darovala prehodni pokal, nadalje trdi: Kopušar (Soko), trdi: Stermecki in vsem funkcionarjem ki so se trudili za uspeh tekme.

Kino »METROPOL« Celje prinaša:

10. in 11. marca MANJA. Krasen film o herojski borbi mlade žene za svojo ljubezen. Obtožena, da je ubila svojega moža! V glavni vlogi: Maria Andergast. — 12. in 13. marca KDO JE NOR?? Komične situacije te silijo, da se nasmeješ od solz. V nadvse groteskni vlogah nastopajo: Paul Hörbiger, Trude Marlen, Hans Moser.

Ribnica na Pohorju

Pretekli četrtek se je poslovil od nas kaplan s. Lampret Jože, odšel je (na veliko veselje nekaterih) k Sv. Juriju v Slov. gorah. Na novem mestu mu želimo, da bo našel med delovnim ljudstvom isto toliko razumevanja, kot ga je pri nas.

Cankarjev večer, ki smo ga priredili v nedeljo, dne 28. februarja v gostilni Puhr, je uspel nad vse pričakovanje. Uvodno besedo je podal s. Lampret Jože in nam našega Ivana Cankarja pokazal kot je v resnici bil. Nato so naši fantje vprizorili kolektivno dramo »Hlapec Jernej« s pripadajočimi skriptičnimi slikami, ki je napravila nam navzoče silen vtis. Ko sta s. Lampret in s. Gal prečitata nekaj Cankarjevih del, smo videli, da je Cankar vedno govoril iz srca, kajti njegove besede so našle pot do srca poslušalcev in mnogo oči je bilo rosnih. Še enkrat ugotavljamo nenadomestno izgubo, ki nas zadene z odhodom s. Lampreta in reči moremo le, da oni, ki so dosegli njegovo premostitev, niso nam škodovali toliko, kolikor so sami sebe razgallili.

Vse naročnike še enkrat pozivamo, da poravnajo naročnino za naš list, kolikor so v zaostanku pri s. Gálu oziroma pri ss. Pečovniku Ivanu in Uranu Henriku. Bodite pri plačevanju naročnine redni, ker s tem

„Slovenec“ še vedno molči o amandmanih

ki predvidevajo postavljanje komisarijev v Delavskih zbornicah

Vlada je predložila 400 amandmanov k finančnemu zakonu za leto 1937-38, o katerih vsebini pa »Slovenec«, kljub temu, da razpolaga z informacijami iz prvega vira, še vedno ne črha niti besedice.

Zlasti zanimajo delavstvo amandmani, ki jih je predložil minister za socialno politiko in ki smo jih objavili v prejšnji številki našega lista.

Ako bodo ti amandmani sprejeti, bo s tem ukinjena samouprava Delavskih zbornic, ki je ostala neokrnjena tudi v l. 1929 do sredi l. 1936, torej v dobi, ki je neposredno sledila ukinitvi ustave in parlamenta.

Delavstvo želi pojasniti, kako je s predlogom glede uvedbe novega socialnega davka v višini enodnevnega zaslužka letno.

podpirate naše gibanje bolj, kakor morda sami mislite. Komur so bile priložene položnice, lahko poravnajo naročnino sam po pošti, ako mu je bolj po godu.

Črna pri Prevaljah

Krajevno zborovanje članov Konzumnega društva za Mežsko dolino, prodajalna Črna l. in II., je preloženo na nedeljo, dne 21. t. m. in to radi nepredvidenih zaprek. Člani, udeležite se zborovanja vsi do zadnjega in dokažite, da se zanimate za svojo gospodarsko organizacijo.

Tiskovni sklad. Ljubljana: Neimenovani Din 3. Iskrena hvala! Posnemajte!

VZAJEMNOST

Maribor

Recitacijski večer, ki ga je priredila »Vzajemnost« v soboto, dne 27. februarja, je nudil obiskovalcem res mnogo užitka. Iz svojih del sta recitala pesnika in pisatelja ss. Tone Tanc in Tone Seliškar. S. Tanc je prvič stopil pred javnost in je pri tej priliki odkril samo majhen del svojih pesniških zakladov, ki jih je ustvaril v dvajsetih letih neumornega duševnega dela. Njegovim pesmim se pozna, da so se porajale iz občutene notranje potrebe pesnika, ki ga vodi edini nagib: služiti delavskemu razredu, biti klicar ponižanih in razžaljenih, vlivati v njihove duše zavest in zaupanje. Vzgal so njegovi stihl o rudarjih, ki nosijo domovino na svojih plečih, o križu, ki mu ga še v zemljo zasade in o stavki. O invalidu brez roke in z leseno nogo pravi: »... kosti in les, prazen želodec vmes«, enim se povrne stotero »jaz pa grem, vbojajme, na boro.« Za zaključek je bila pesem o oblakih: mi pa bomo pest v oblake zarili, da se razprše. — S. Seliškar je že stari znanec naših delavskih kulturnih organizacij. Njegov nastop je prepračil poslušalce, da je upravičen njegov sloves, ki ga uživa kot delavski pisatelj in pesnik. Recital je ciklus pesmi iz svoje zbirke »Komisar za ljudsko štetje«, ki je krasna socialna pesnitev. Čuli smo pesem: o lihi, »hiše so knjige s pečati«, o cvetoči kakteti v sobi pčestnice Helene Skrižad, o pretrgani popisnici, materi in mrtvem detetu, o bolnem detetu, ki mu očeta golta kanal in čigar mati je hladna od reke, v kateri pere dan na dan, o ženi v velikomestni stanovanjski kasarni, ki hrepeneče čaka moža, da se vrne iz leče. V motivih iz Maribora je zlasti lepa pesem »Jetnišnica«, potem pesem o dveh izgnancih, ki se vračata po 40 letih z nočnim vlakom iz Ho-

Nadalje ga zanima usoda Borz dela, nameščence pa usoda pokojninskega zavarovanja in njegove samouprave.

Nove takse, ki bodo prizadele tudi delavske organizacije in delovno ljudstvo.

Za vse vloge in prošnje na oblastva predlaga finančni minister povišanje takse od Din 5 na Din 10, za vse priloge k prošnjam povišanje takse od Din 2 na Din 4, za vse pritožbe na višja oblastva povišanje takse od Din 20 na Din 40.

Učiteljice bodo izgubile službo, ako se poroče z neučiteljem. Tako se glasi predlog prosvetnega ministra k finančnemu zakonu za l. 1937-1938.

landije v domovino, mož in žena, ki ne razumeta niti več slovensko. Na kolodvoru v Hrastniku izstopita, v domovini sta, kjer ju sprejme nema gluha noč. »Poslednje pismo« je pesem o obupanem dekletu, o služkinji, ki jo je razočarala ljubezen: njen ljubi je postal narednik, gospod, izbral si je gosposko dekle, dočim njene »roke razjedata soda in lug«. V kuhinji odpre plin in se zastruji, »zdaj spi, nobena gospa je več ne prebudi«. Svojemu očetu strojevodji je posvetil globoko občuteno pesnitev. Za uteho delavcem, polnim hrepenenja, je napisal vizijonarno pesem o večni pomladi, čez tisoč let bo vse drugače. Za zaključek je prečital svojega »Nočnega čuvaja«. Li je brez dvoma eno najmočnejših del pisatelja, o človeku, ki omahuje med službeno dolžnostjo, tovarištvom in pri pomisleku na lastno družino in tovariša žrtvuje sebe. — Recitatorijema so poslušalci živahno ploskali. Takih večerov si želimo še več!

Slovenska Bistrica

Občni zbor »Vzajemnosti« se je vršil dne 21. februarja. Vodil ga je s. Germ; razen njega sta še poročali zapisnikar s. Mlačen in s. Dovnik. Društvo je gojilo petje, prirejalo izlete in eno veselico. Člani so v reči plačevali članarino. Razrešnica staremu odboru je bila sprejeta soglasno. Pevski odsek je pred otvoritvijo in ob zaključku obnega zbora zapel več delavskih pesmi. Novoizvoljeni odbor je sestavljen tako-le: Bera Franc, predsednik; Segal Alojz, nam.; Tomažič Anton, tajnik; Tomažič Ivan, nam.; Kangler Franc, blagajnik; Bera Ludvik, nam.; odborniki: Fluher Rudi, Rutnik Franc, Križman Karlo, Skerbinsek Franc, Jesenec Anton, Špelič Edvard; nadzorstvo: Mlekus Rudi, Zafošnik Ivan, Hoinik Josip; arhivarja: Tremšek Ernst, Zalošnik Ivan. Dolžnost članov je, da novi odbor podpira v njegovih stremeljih za doseg čim lepših uspehov na polju delavske izobrazbe. Ostalo delavstvo pa vabimo, da tudi pristopi k našemu kulturnemu društvu.

Hrastnik

Dramska predstava, »Vzajemnost« priredi v nedeljo, dne 14. t. m. v dvorani »Delavskega doma« v Hrastniku veseligr »Vzgledna deklica« s pričetkom ob 4. uri popoldne. Igra je v Trbovljah žela največji uspeh, zato tudi hrastniškim sodrugom in sodružicam obisk te veseligr priporočamo.

Zalog

Občni zbor. V nedeljo, dne 21. februarja t. l. se je vršil I. redni občni zbor tukajšnje »Vzajemnosti«. Udeležba članstva je bila prilično dobra. Iz poročil funkcionarjev sledi, da je od ustanovitve in do danes »Vzajemnost« napredovala ter šteje sedaj 64 članov. Dramatični odsek je priredil dve predstavi. Zvezin delegat je bil s. Štukelj Ciril, delegat sosednje dobroske »Vzajemnosti« pa s. Berčič Miha. V novi odbor so bili soglasno izvoljeni: predsednik Kukovica Ludovik; podpredsednik Intihar Franc; tajnik Stare Avgust, namestnik, Bobnar Stane; blagajnik Taurer Franc; namestnik Židan Alojz; ostali odbor: Krmec Metod, Maček Jožica, Končar Kati, Sluga Viljem, Dežman Angela, Jurič Stane; v nadzorstvo pa Mehle Miha, Kompare Franc in Dovč Angela. Od novega odbora pričakujemo, da bo uvedel red in disciplino ter da bo »Vzajemnost«, kljub temu, da je nekaterim tukajšnjim gospodom trn v peti uspevala, ne meneč se za intrige in spletke sovražnikov delavske izobrazbe. Ravno v Zalogu je potrebno poritvovalno delo na kulturnem polju, ker je okolica tako razbrzdana. Skušati bo treba, da se pridobi v »Vzajemnost« zlasti mladino. Vsem agilnim sodrugom pa kličemo: Naprej, neustrašeno v borbo za delavsko kulturo! Ludovik.

Kranj

Oaborova seja »Vzajemnosti« se bo vršila v četrtek 11. t. m. ob 8. uri zvečer. Občni zbor »Vzajemnosti« se bo vršil v nedeljo 14. t. m. ob 9. uri v dvorani rest. Semen. Vabljeni vsi člani kakor tudi oni, ki žele pristopiti!

Zalog

Smlednik

Občni zbor »Vzajemnosti« se je vršil v nedeljo, dne 28. februarja. Občni zbor je vodil s. Sever. Tajnik s. Rozman je poročal o delu društva v preteklem letu. Največji uspeh smo dosegli s knjižnico. Po knjigah segajo pridno delavci, obrtniki, pa tudi kmetje, kar je zelo razveselilo. Skrb za izobrazbo bodi tudi v bodoče naša prva naloga. Odbor je večinoma ostal stari, za predsednika pa je bil izvoljen agilni s. Leopold Ferbar. Prepričani smo, da bo našo delo v letošnjem letu lepo napredovalo. Družnost!

Književnost

»Vzajemna Svoboda«. Izšla je že št. 2 te lepe družinske revije. Na obojni strani prinaša lepo sliko »Gitarist«; dalje razpravo Iv. Favaža: »Zdržene države Evrope«; satirčno uganko »Svet je bolan«; Tone Seliškarjeve pesmi: »Pisma iz leče«; razne vesti; Vladimirja Rijavca »Predmestni hotel«; državljansko šolo Edmunda Burkeja; alpinske razglede; W. Rode »Razžaljene časti«; kotiček za esperantiste, šahiste, ženske in otroke ter končno vesti in obvestila kulturne zveze društev »Vzajemnost«. Ta številka obsega osem strani večje oblike ter prinaša prav poučno in razvedrilno snov, tako, da najde v njej vsakdo prav lepo čtivo, ki ga bo časih razveselilo, časih vzpodbudilo k resnemu razmotrivanju vsebine. Člani Vzajemnosti plačujejo revijo že s članarino; za druge naročnike velja »Vzajemna Svoboda« Din 18 na leto, za pol leta Din 10, posamezne številke po Din 2. Uprava je v Mariboru, Sodna ulica 9-II. Revijo najtopleje priporočamo sodrugom in sodružicam.

„M E S T O“

Odkar je postala Ukrajina samostojna ljudska vlada v okvirju združenih sovjetov Rusije, se je ukrajinska literatura, ki ji je temelj položil nesmrtni ukrajinski pesnik Taras Ševčenko, silno razmahnila. Eden najpomembnejših mlajših romanopiscev je Valerijan Pidmohlyny, katerega roman »Mesto« je pravkar izšel v slovenskem prevodu. Je to prav za prav življenjepis pisatelja, svojevrsten življenjepis glavnega junaka Stepana, ki ga je organizacija kmetijskih združenj poslala v Kijev — glavno mesto Ukrajine — študirat. Stepan, ki se je kot ustaš junaka boril za osvobodjenje Ukrajine, je prišel kot pristen kmet prvikrat v mesto, ko mu je bilo že čez dvajset let. In v Kijevu se pričena njegov nad vse zanimiv življenjepis. V prijetnem in napetem slogu doživlja bralec vse one najbolj kaotične ter značilne pojave porevolucijske Ukrajine: napor mladine, ki hoče v svoji strasti do ustvarjanja uničiti vso staro kulturo, silno energijo mladine, ki doživlja giganetsko osvajalno borbo kolektiva in korrečno pomirjenje, ko najde Stepan, ki je postal iz kmeta slaven književnik, v človeku vso ono tragiko, ki daje rast in polet vsemu človeštvu.

»Mesto« se nam odpira kakor eno samo očrno življenje. Vse strasti tega oriska leže kakor na dlani. V knjigi preživimo vse ostre, nežne in strašne oblike ljubezni, strasti, prostitucije in vse zamotane pojave literarnega, kulturnega in gospodarskega življenja velemesta. Slikoviti so popisi zanosnega Dnepra, ukrajinskih step in starih ulic Kijeva ter nočnega življenja. Knjiga je zanimiva in privlačna od prve strani do konca. »Mesto« je prvo večje ukrajinsko književno delo v slovensčini, ki je pravkar izšlo. Tiskala in založila ga je Ljudska tiskarna. Knjiga ima 209 strani in se dobiva v Ljudski tiskarni v Mariboru in v vseh knjigarnah za ceno samo po Din 15 kornad.

»Delavski dom« r. z. z o. z. v Mostah sklicuje

občni zbor

ki se bo vršil dne 23. marca 1937 ob 18. uri v gostilni g. Lasana v Mostah, Pokopališka ulica s sledečim dnevnim redom:

1. Likvidacija zadruge;
2. volitev likvidacijskega odbora;
3. razno.

IZJAVA

Podpisani Kuder Matija, pleskar državnih železnic v Mariboru izjavljam, da nimam poverda očitati g. Kasparju Jaroslavu, vpokojenemu železničarju v Mariboru, da si je dal kot predsednik Podpornega društva železniških delavcev v Mariboru ljubiti Din 400.— za to, da bi izposloval stanovanje neki stranki. Zahvaljujem se g. Kasparju, da je odstopil od kazenskega pregona zoper mene. Kuder Matija.

MALI OGLASI

Naši čitatelji! Kupite najcenejše pri naših inserentih!

Franc Kormann'ov nasl. Karl Ragg
Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaška c. 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnih cenah. Hitra in solidna izdelava. Bogata izbira modnega blaga.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnе v Mariboru. Telefon št. 2324